

Utvecklingsarbete – revidering av elevenkät år 2 gymnasiet

Bakgrund

Varje år genomförs en enkätundersökning bland elever i år 2 på gymnasieskolans nationella program inom kommunerna i Stockholms län, Gnesta och Håbo kommun. Enkäten utformades år 2010 och elever i årskurs två på gymnasiet svarar på påståenden kring trivsel, trygghet och lärande på programnivå. Enkäten utgår från läroplanens målområden och mäter elevernas upplevelse av sin utbildning. Denna sammanställning kan blivande gymnasieelever ta del av inför sitt val av utbildning och skola. Kvalitetskriterierna är också ett stöd för kommunerna i vägledningen till elever som gör sitt gymnasieval.

Enkäten har tre övergripande syften, att följa upp kommunernas mål för verksamheten och utveckla den pedagogiska kvaliteten i varje enskild skola samt att underlätta valet av gymnasieskola för ungdomar i regionen.

För att elever och deras vårdnadshavare ska kunna göra ett väl underbyggt gymnasieval är kunskap och information en förutsättning.

Om uppdraget

Under perioden 2021–2023 ska en arbetsgrupp bestående av representanter från fem kommuner och Storsthlm lägga fokus på:

1. att göra en genomlysning av elevenkätens frågor och påståenden
2. ge förslag på ändringar av elevenkäten
3. ge en konsekvensanalys av förslaget
4. se över möjligheten att ta fram analysstöd för hur rapporten kan användas utifrån målgrupperna huvudman, skola, elev och vårdnadshavare.

Senast den 2023 ska en ny elevenkät vara i bruk. Uppdraget ska redovisas för styrgruppen senast i december 2022.

Organisation för att genomföra uppdraget

Styrgrupp: Linus Nygren (Sollentuna), Carina Karlsson (Järfälla), Patrick Vestberg (Huddinge), Robert Aspfors (Haninge), Joachim Håkansson (Stockholm stad) och Karin Soffiantini-Yildiz (Storsthlm) Sofie Hellström-Rückert (Stockholm stad)

Projektledare, ansvarar för att leda arbetet och att tillsammans med övriga i projektgruppen ta fram underlag för redovisning av uppdraget: Jessica Svedlund och Johanna Ström, Storsthlm. Origo Group företaget som ansvarar för enkätens

genomförande samt Gymnasieantagningen på Storsthlm kommer att involveras i arbetet.

Arbetsgruppen består av fem deltagare som var och en representerar sin kommun och är sakkunniga/expert avseende elevenkäten och bidrar med att identifiera utmaningar och utvecklingsmöjligheter kopplat till uppdraget samt är beredande vid behov: Johnny Berndtsson och Helena Vita (Stockholm stad), Annika Westin (Sollentuna kommun), Patrik Thorson (Järfälla kommun), Malin Rubin (Haninge kommun) och David Karlsson (Huddinge kommun). I varje kommun har referensgrupper bildats, bestående av rektorer, representanter från förvaltningsledning samt elever. Elever har även fått genomföra tester under arbetets gång.

Avgränsning

Arbetsgruppens uppdrag består av tre delar:

1. Kartlägga (höst 2021)
 - kartlägga förändringsbehov av elevenkäten
2. Utveckla (vår och höst 2022)
 - presentera en reviderad elevenkät och konsekvensanalys av förslaget
 - undersöka möjlighet att ta fram analysstöd för användande av elevenkäten för målgrupperna skola, elev och vårdnadshavare
3. Implementera (vår och höst 2023)
 - presentera en plan för implementering av en ny elevenkät

En ny elevenkät ska vara implementerad för användning i slutet av 2023.

Rapportering

Storsthlm ansvarar för att delrapportera till styrgruppen löpande under arbetets gång. I januari år 2021 ska behov av förändringar av enkäten vara kartlagda. Under hösten 2022 presenteras en plan för implementering och slutrapportering sker senast i december 2022.

Förankring, transparens och roller

Storsthlm ansvarar för, processledning, rapportering och förankring i styrgruppen för gymnasierregionen och vid behov i det strategiska utbildningsnätverket. Storsthlm ansvarar för kommunikation av implementeringsplanen.

Arbetsgruppen ansvarar för förankring i sina respektive kommuner och underarbetsgrupper, kartläggning och expertis kring enkätens innehåll och analys.

Slutredovisning

Uppdraget slutredovisas till styrgruppen senast i december 2022. Uppdragsbeskrivningen för detta uppdrag har godkänts av styrgruppen för gymnasierregionen den 11 november 2021.

Utvecklingsarbete – varför revidering

Dagens enkät utformades år 2010 och det har inte gjorts någon övergripande och systematisk översyn sedan enkäten togs i bruk. Efter år 2010 har det skett ändringar i skolförfattningarna, varför det finns behov av att göra en genomlysning av elevenkätens frågor och påståenden så att de återspeglar till exempel GY11 reformen.

Verksamheterna som använder enkätens resultat för att följa upp kommunernas mål för verksamheten och utveckla den pedagogiska kvaliteten i varje enskild skola har uttryckt önskemål om analysstöd för hur rapportens resultat kan användas utifrån målgrupperna huvudman, skola, elev och vårdnadshavare.

Utgångspunkter – perspektiv att beakta

I arbetet med översynen har arbetsgruppen utgått från ett antal perspektiv och utgångspunkter i arbetet, såsom följer:

- **Antal frågor/påståenden:** det genomförs många olika typer av enkätundersökningar i skolan, varför det är viktigt att enkäten inte är för omfattande och har för många frågor/påståenden.
- **Läroplanen som utgångspunkt:** viktigt att frågorna utgår från läroplanen och har fokus på lärande och elevens egna ansvar. Viktigt att prioritera kärnan i undervisningskvalitet.
- **Avsikten:** varje frågas/påstående syfte behöver tydliggöras.
- **Process- och analysstöd:** bör utformas kring arbetet med hur kan vi arbeta med resultaten.
- **Revideringsplan:** en plan för hur och när enkäten revideras behöver utformas.
- **Användarvänlighet:** viktigt att ta hänsyn till enkätens syfte.
- **Jämförelser:** viktigt att i största möjliga mån kunna göra jämförelser bakåt i tiden, även efter revideringen.
- **Jämförelser andra enkäter:** Skolinspektionen (SI) genomför också en enkät för år 2 i gymnasiet – viktigt att man kan göra jämförelser mellan SI:s enkät och den läns gemensamma.

Extern samverkan

Under arbetet med revideringen av elevenkäten har arbetsgruppen konsulterat Skolinspektionen som under flera år har gjort ett omfattande arbete med att revidera sina skolenkäter. En av de största förändringarna Skolinspektionen har gjort är att gå från påståenden till direkta frågor. I avvägningarna har deras utgångspunkt varit att enkäten ska hålla en hög kvalitet och följa en modern och vetenskaplig praxis.

Tidpunkt för genomförande av enkäten

Ett önskemål från styrgruppen var att se över tidpunkten för när i tiden enkäten genomförs som sedan år 2010 har genomförts på vårterminen i årskurs två. Arbetsgruppen har efter diskussioner föreslagit att enkäten i stället ska genomföras på höstterminen i år tre.

De främsta argumenten för detta är att:

- minska antalet enkäter som genomförs i år två
- Ge grundskoleelever som söker till gymnasiet möjlighet att ta del av resultat till den första ansökningsperioden i februari

Arbetsgruppen var enig, men pekar på att det finns både fördelar och nackdelar med när i tiden enkäten genomförs. Det är exempelvis kort tid för skolan att åtgärda brister som upptäcks i enkäten för de elever som går i årskurs tre, även om det på lång sikt kan användas i skolans utvecklings- och kvalitetsarbetet. Att mäta i årskurs tre ger eventuellt ett bättre helhetsomdöme, då en elev i årskurs tre kan ha bättre kännedom om skolan om den har gått där i tre år än den som går i årskurs två. En ny tidplan har utformats tillsammans med referensgrupperna.

Förändrade enkätområden

I tabellen nedan redovisas en jämförelse mellan områden i den befintliga respektive den reviderade enkäten.

Områden i befintlig enkät	Områden i reviderad enkät
Trygghet och trivsel	Trygghet och bemötande
Lärande	Relationer och delaktighet
	Struktur och tydlighet
	Betyg och bedömning
Inflytande	
Utb. val och framtida arbetsliv	Stöd och vägledning
Helhetsomdöme	Helhetsomdöme

Det första området i befintlig enkät kallas ”Trygghet och trivsel”. I den reviderade enkäten har innehållet i trygghetsområdet renodlats och som följd bytt namn till ”Trygghet och bemötande”. Namnbytet syftar till att bättre spegla de påståenden som nu ingår.

Det andra området, "Lärande" har i den reviderade enkäten delats upp i tre områden: "Relationer och delaktighet", "Struktur och tydlighet" samt "Betyg och bedömning". Påståenden som idag finns i området "Inflytande", har specificerats och inkluderats i ovanstående. Inflytande utgör därför inte längre ett eget område.

Området "Utbildningsval och framtida arbetsliv" har bytt namn till "Stöd och vägledning". Även här syftar namnbytet till att bättre spegla de påståenden som nu ingår.

Namnet på det sista området "Helhetsomdöme" har inte ändrats.

Förändrade påståenden

I texten nedan redovisas hur påståendena har förändrats per område.

Nytt område: Trygghet och bemötande

Befintlig enkät	Reviderad enkät
Jag känner mig trygg på min skola	Jag känner mig trygg på min skola
Det är en positiv stämning på min skola	Personalen på min skola bemöter mig på ett positivt sätt
	Andra elever på min skola bemöter mig på ett positivt sätt
Jag är nöjd med skolans arbete mot mobbing	Jag litar på att personalen agerar om de får veta att en elev har blivit illa behandlad
Det är arbetsro på mina lektioner	

Området innehåller fortfarande fyra påståenden. Det första påståendet "Jag känner mig trygg på min skola" är oförändrat.

Det andra påståendet, "Det är en positiv stämning på min skola" ersätts av: "Personalen på min skola bemöter mig på ett positivt sätt" och av "Andra elever på min skola bemöter mig på ett positivt sätt".

Syftet med förändringen är att skapa ett mer direkt tilltal som blir lättare för eleverna att svara på. Elever har framfört att det är svårt att sammanfatta stämningen på en skola, särskilt om skolan är stor. I stället för att göra en generell och kanske diffus bedömning om stämning får eleverna svara på hur han eller hon faktiskt blir bemött av personal respektive andra elever. Att dela upp bemötande i två delar har bedömts som viktigt för att göra påståendena mer specifika och därmed även ge bättre ingångar till eventuella åtgärder.

Påståendet "Jag är nöjd med skolans arbete mot mobbing" ersätts med "Jag litar på att personalen agerar om de får veta att en elev har blivit illa behandlad". Till skälen hör att

mobbing bedöms vara ett utdaterat begrepp, både i vardagligt tal och i författningstext. Det har även förekommit många vet ej-svar, vilket kan vara en indikation på att det är svårt att svara på. Det har också framförts kritik mot att fråga efter nöjdhet i detta avseende då det kan vara svårt för elever som inte varit utsatta att bedöma hur väl skolans arbete fungerar.

Däremot är det viktigt för alla elevers upplevelse av trygghet att de kan lita på att skolans personal agrar om en otrygg situation uppstår, vilket är bakgrunden till det nya förslaget. Vid revideringen har inspiration hämtats från Skolinspektionen som har en liknande formulering i deras elevenkäter. Olika begrepp har prövats under revideringsprocessen så som ”kränkt” och ”diskriminerad”. I syfte att hålla ett enkelt och elevnära språk valdes slutligen begreppet ”illa behandlad”.

Det sista påståendet i detta område, ”Det är arbetsro på mina lektioner”, flyttades i ett tidigt skede i revideringen från området avseende trygghet till området lärande. Detta utifrån en bedömning att arbetsro inte främst ska ses som en del av skolans trygghetsarbete. Elevers möjlighet till arbetsro bör i stället kopplas samman med deras förutsättningar för lärande och kvaliteten på undervisningen. Ytterligare resonemang om arbetsro beskrivs i avsnittet nedan.

Befintligt område: Lärande

Det område i befintlig enkät som benämns som ”Lärande” har uppfattats som statistiskt och inte tillräckligt anpassat efter vilka delar av undervisning och lärande som anses relevanta att följa upp. Området har även uppfattats som brokigt med olika typer av påståenden, vilket medför svårigheter när svaren ska analyseras. I revideringen har det därför lyfts ett behov av en större omarbetning som syftar

till att skapa mer sammanhållna områden. För att så tydligt som möjligt illustrera vad som är förändrat utgår redovisningen nedan från de nya områdena.

Nytt område: Relationer och delaktighet

Befintlig enkät	Reviderad enkät
Lärarna bemöter mig på ett positivt sätt	Jag har goda relationer till mina lärare. Mina lärare vill att jag ska lyckas med mina studier
Jag får vara med och påverka innehållet i undervisningen/Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna/Mina synpunkter tas tillvara på ett bra sätt på min skola	Mina lärare lyssnar på elevernas förslag kring undervisningen

	Jag vågar fråga om det är något jag inte förstår på lektionerna
--	---

Det nya området "Relationer och delaktighet" bygger till viss del på befintliga påståenden som "Lärarna bemöter mig på ett positivt sätt" samt påståenden från området "Inflytande". Dock har de främsta utgångspunkterna till skapandet av det nya området varit pedagogisk forskning, som bland annat Åsa Hirsch¹.

I både forskning och praxis betonas alltmer betydelsen av relationen till läraren för att elever ska ha goda förutsättningar till lärande. Det bedöms därför som viktigt att en reviderad enkät speglar detta, vilket eftersträvas genom påståenden som "Jag har goda relationer till mina lärare" och "Mina lärare vill att jag ska lyckas med mina studier". Lärarnas förväntningar på eleverna är en aspekt som lyfts som viktig för elevers skolframgång. Dessa ersätter därmed det befintliga påståendet "Lärarna bemöter mig på ett positivt sätt".

Som redovisats ovan har området "Inflytande" utgått. I stället har ett nytt påstående specifikt relaterat till inflytande i undervisning tagits fram, vilket lyder: "Mina lärare lyssnar på elevernas förslag kring undervisningen". Det nya påståendet är resultatet av en omarbetning av de tre befintliga påståenden i området och syftar till att i högre utsträckning fånga ett klimat i klassrummet och en upplevelse av dialog mellan elever och lärare.

Skälen till omarbetningen är att de befintliga påståendena om inflytande inte bedöms vara fullt fungerande. Påståendet "Jag får vara med och påverka innehållet i undervisningen" har tappat i relevans eftersom kurserna i gymnasieskolan är styrda av ett omfattande centralt innehåll. Utrymmet för att påverka innehåll är därmed att anse som begränsat.

Invändningar mot påståendet "Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna" är bland annat att det kan uppstå ett glapp i förväntningarna mellan hur mycket elever vill påverka och hur mycket de kan. Som exempel på den svårigheten är alla de kurser på yrkesförberedande program som innehåller praktiska moment där det bara finns ett sätt som momentet bör genomföras på. Den befintliga formuleringen bedöms därmed inte riktigt träffa rätt och på vissa program uppfattas påståendet till och med som icke relevant.

Det tredje påståendet, "Mina synpunkter tas tillvara på ett bra sätt på min skola" bedöms både ha både förtjänster och brister. Som förtjänst räknas att det bättre än ovanstående påståenden fångar ett intresse för elevernas synpunkter. Som brist räknas att påståendet är så brett att elever kan ha svårt att förstå vad som ingår, det vill säga, motfrågan från eleverna blir "synpunkter om vad?". Här kan allt tänkas ingå från matsedel till uppehållsrum. Frågan blir därmed snarare om det finns fungerande former för påverkan från elever som till exempel elevråd. Sådana formella former för

¹ Hirsch, Åsa (2020). Relationellt ledarskap i klassrummet: Så skapas magi.

elevinflytande bedöms finnas på plats i hög utsträckning och om så inte är fallet möjligt att undersöka på andra sätt än med en enkät.

Sammanfattningsvis föreslås därför att påståendena om inflytande avgränsas till undervisningen och att fokus läggs på elevers upplevelse av dialog och intresse från läraren att inkludera eleverna. Därmed bör påståendet om inflytande i undervisningen placeras tillsammans med de påståenden som handlar om relationen till lärare.

Avsnittet kompletteras även med det nya påståendet ”Jag vågar fråga om det är något jag inte förstår på lektionerna”. Även detta påstående syftar till att utgöra en temperaturmätning på klassrumsklimatet och relationen till läraren samtidigt som det är konkret och kopplat till vad som känt som goda förutsättningar för lärande.

Nytt område: Struktur och tydlighet

Befintlig enkät	Reviderad enkät
Det är variation på arbetssätten under mina lektioner	Mina lärare varierar arbetssätten i undervisningen
Mina lärare är kunniga i sina ämnen Mina lärare samarbetar kring mitt lärande	
	Mina lärare är bra på att förklara
Undervisningen motiverar mig till att vilja lära mig mera	
Mina lärare hjälper mig att förstå vad jag ska göra för att förbättra mina studieresultat	Mina lärare hjälper mig att förstå hur jag kan utveckla mina kunskaper
	Det är lätt att hitta i lärarnas digitala material
	Mina lärare gör det tydligt vad syftet är med varje lektion
Det är arbetsro på mina lektioner	

Den största skillnaden jämfört med befintlig enkät är paketeringen av påståenden i området. Det nya området är sammansatt för att ringa in en förekomst av tydlighet och struktur samt faktorer som bidrar till elevers motivation. Dessa är aspekter som är väl kända från praxis och forskning som goda förutsättningar för lärande.

För det första påståendet finns endast en mindre språklig ändring. Från ”Det är variation på arbetssätten under mina lektioner” till ”Mina lärare varierar arbetssätten i undervisningen”. Att det finns variation bedöms som en viktig aspekt och därför valdes att detta fortsatt bör finnas med i enkäten. Den språkliga justeringen till ”mina lärare” handlar om att påståendet ska följa samma form som finns för övriga påståenden. Bytet från lektioner till undervisning handlar om att eleverna inte snävt ska tänka endast på det som sker i klassrummet (lektioner) och att undervisning även kan ske i andra former.

Nästa påståenden, ”Mina lärare är kunniga i sina ämnen” och ”Mina lärare samarbetar kring mitt lärande” bedöms vara aspekter som är svåra för eleverna att bedöma. Det är snarare troligt att det sker mer samarbeten mellan lärare än vad elever känner till, vilket innebär att resultatet kan bli missvisande. Även lärarnas kunnsighet kan vara svår för elever att bedöma. Därför ersätts dessa med ett påstående som syftar till att mäta det som eleverna faktiskt möter och som de kan uttala sig om, vilket är: ”Mina lärare är bra på att förklara”. Att eleverna uppfattar att de får bra förklaringar och ett aktivt lärarstöd är centralt för goda förutsättningar för lärande.

Ett annat påstående som har utgått är ”Undervisningen motiverar mig till att vilja lära mig mera”. Detta påstående har varit föremål för omfattande diskussion där även alternativa begrepp har prövats så som ”inspiration”. Under testning av enkäten med elever har de lyft fram att påståendet lägger ribban lite väl högt. Ordet ”mera” tolkades av eleverna som att lärarna skulle väcka ett intresse som skulle sträcka sig bortom skoldagen snarare än att lärarna upprätthåller elevernas intresse under lektionen. Övriga påståenden i området bedöms innehålla aspekter som är mer konkret och som kan bli en tydligare ingång till ett utvecklingsarbete. Att vissa lärare lyckas bättre med motivation och inspiration kan snarare vara en del av lärarnas personlighet och blir en svår ingång till ett utvecklingsarbete. Därför görs bedömningen att påståendet bör utgå.

För nästa påstående har endast en mindre justering genomförts, från ”Mina lärare hjälper mig att förstå vad jag ska göra för att förbättra mina studieresultat” till ”Mina lärare hjälper mig att förstå hur jag kan utveckla mina kunskaper”. Syftet med förändringen är att inte leda tanken till vad eleverna kan göra för att få högre betyg, vilket begreppet studieresultat riskerar att göra. I den kontext som påståendet finns, vilket handlar om motivation och goda förutsättningar för lärande, är det önskvärt att i stället leda tanken till en bredare förståelse av lärande, där kunskaper är i fokus och inte betyg. Denna förändring bör även ses i relation till att påståenden som handlar om betyg finns samlade i ett annat område.

Avslutningsvis finns två nya påståenden. Det ena är ”Det är lätt att hitta i lärarnas digitala material”. Det har lyfts fram att en orsak till stress bland elever att de kan ha svårt att hitta anvisningar eller uppgifter som lärarna lägger upp i digitala plattformar. Det har även lyfts att olika lärare kan ha olika struktur för var de lägger dessa, vilket medför att det blir svårt för eleverna att hitta. Med detta påstående betonas att struktur och tydlighet är bredare än vad som sker i klassrummet. Det nya påståendet är även att se som ett en fråga i tiden, givet den digitala omstrukturering som har skett efter pandemin.

Frågan om arbetsro

Påståendet "Det är arbetsro på mina lektioner" har varit föremål för omfattande diskussion under revideringsarbetet. Arbetsro finns med som en indikator i många verksamheter samtidigt som det finns en upplevd svårighet med att mäta arbetsro. Begreppet är mångtydigt och tolkas och förstås olika, vilket inte är optimalt för enkätundersökningar. Det finns exempel på skolor som har låga resultat på arbetsro trots att eleverna sitter tysta på sina platser under lektionerna. Samtidigt finns det skolor som har höga resultat på arbetsro men där lärarna uppfattar att de är stökigt. Det finns därmed inte en samstämmighet mellan hur elever svarar i enkäter på påståenden om arbetsro och hur det ser ut i klassrummen. Ett sätt att komma runt denna svårighet är att i stället ringa in det som är kända förutsättningar för att eleverna ska vara fokuserade på lärande. Erfarenheter visar att när det förekommer undervisning av hög kvalitet, då finns även arbetsro i den meningen att eleverna är fokuserade på lärande.

En grundförutsättning för ett fokuserat lärande är att eleverna förstår syftet med lektionerna och att det är tydligt kommunicerat. Därför föreslås ett nytt påstående "Mina lärare gör det tydligt vad syftet är med varje lektion". Att eleverna förstår syftet med sitt lärande är viktigt eftersom det bidrar till både motivation och till möjligheten att ta eget ansvar för sitt lärande. Dock bör betonas att förutsättningarna för ett fokuserat lärande är bredare än att eleverna förstår syftet. Givet att arbetsro hänger samman med en undervisning av hög kvalitet ingår även aspekter som att det finns en god relation till läraren, att det finns stöd och anpassningar med mera. Dessa aspekter hänger samman och påverkar varandra. I revideringen bör det därmed ses som att arbetsro ersätts av flera påståenden. I det analys- och processtöd som tas fram kommer det tydliggöras hur skolor kan ta sig an en analys av arbetsro genom att analysera flera av påståendena i kombination med andra metoder.

Nytt område: Betyg och bedömning

Befintlig enkät	Reviderad enkät
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen	Mina lärare är tydliga med hur mina kunskaper kommer att bedömas
	Jag får visa mina kunskaper på olika sätt
Mina lärare informerar mig under kursens gång, om hur jag ligger till	Jag förstår varför jag uppnår ett visst betyg

I revideringen av enkäten skapas ett nytt område som samlar påståenden om betyg och bedömning. Det första lyder "Mina lärare är tydliga med hur mina kunskaper kommer att bedömas" och syftar till att mäta i vilket utsträckning som eleverna uppfattar att lärarna kommunicerar hur bedömningen kommer att ske vid slutet av kursen. Att detta är tydligt för eleverna är en viktig aspekt för att skapa förutsägbarhet och minska stress. I nuvarande enkät finns ett liknande påstående som lyder "Mina lärare har informerat

mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen”. Syftet med förändringen är gå från vad som kan vara en ganska platt information om betygskriterier, kanske bara ett utdrag ur ämnesplaner, till ett samtal om kunskaper och hur de mer specifikt kommer att bedömas. I likhet med påståendet ovan signaleras en rörelse från fokus på betyg till fokus på kunskap.

Nästa påstående är nytt och lyder ”Jag får visa mina kunskaper på olika sätt”. Precis som det är viktigt att eleverna möter variation i arbetssätten i undervisningen är det viktigt att de får visa sina kunskaper på olika sätt där så är möjligt. På så vis kan resultaten från dessa två påståenden vara förtjänta av att analyseras tillsammans.

Det tredje påståendet handlar om betygssättning och att eleverna förstår varför de uppnår ett visst betyg. Påståendet lyder ”Jag förstår varför jag uppnår ett visst betyg”. För att nå förståelse krävs dialog och kommunikation, vilket är en skillnad jämfört med påståendet i befintlig enkät, som handlar om information: ”Mina lärare informerar mig under kursens gång, om hur jag ligger till”. Med revideringen skiftas därmed fokus från få information till att nå förståelse, vilket signalerar en annan kvalitet i kommunikationen mellan lärare och elever.

Nytt område: Stöd och vägledning

Befintlig enkät	Reviderad enkät
Jag får extra hjälp om jag behöver	På min skola får jag den hjälp jag behöver i mina studier
Utvecklingssamtalet med min mentor/handledare känns meningsfullt	Min mentor har koll på min studiesituation
Jag får information och vägledning inför studier och arbete efter gymnasiet	Jag får den studie- och yrkesvägledning jag behöver inför studier eller arbete efter gymnasiet
I min utbildning får jag kontakt med arbetslivet i form av t.ex. föreläsare, studiebesök eller praktik	

Området som i befintlig enkät heter ”Utbildningsval och framtida arbetsliv” har fått ett ändrat innehåll och som följd även en ny benämning, ”Stöd och vägledning”.

Påståendet ”Jag får extra hjälp om jag behöver” har flyttats hit från att tidigare varit en del av området ”Lärande”. Genom flytten signaleras att hjälp kan ges av fler än av undervisande lärare, till exempel elevhälsan. Påståendet har omformulerats till ”På min

skola får jag den hjälp jag behöver i mina studier”. Genom förändringen betonas att hjälp ska ges efter behov och inte uppfattas som att det finns ”ordinarie” respektive ”extra”. Att ta bort begreppet ”extra” ses som därmed en viktig signal. Det har även betonats att hjälpen avser sådan hjälp som ges av skolan, det vill säga, inte från vårdnadshavare. Ett sådant förtydligande bedöms som viktigt för att säkerställa att eleverna tolkar frågan som avsett.

Påståendet om utvecklingssamtalet, vilket i befintlig enkät lyder ”Utvecklingssamtalet med min mentor/handledare känns meningsfullt” har ersatts med ”Min mentor har koll på min studiesituation”. Det finns inga indikationer på att utvecklingssamtalen inte genomförs eller att de är särskilt angelägna att följa upp. Däremot har en förändring skett sedan reformen 2011 genom att mentorns roll och uppgift har förtydligats i författningstext. Det finns därför ett intresse av att följa upp elevernas upplevelse av relationen till mentorn. Det som mentorn enligt författningarna ska göra kan med ett vardagligt och ungdomligt språk sammanfattas i att mentorn ska ha koll på hur det går för de elever som mentorn har ansvar för, vilket är skälen till att påståendet formuleras på så sätt.

I befintlig enkät finns ett påstående som lyder ”Jag får information och vägledning inför studier och arbete efter gymnasiet”. Detta har ersatts med ”Jag får den studie- och yrkesvägledning jag behöver inför studier eller arbete efter gymnasiet”. Skälen till förändringen är att påståendet i nuvarande form dels lägger ribban lågt med begreppet ”information”. Att tillhandahålla information ses inte som utmärkande för en vägledning av hög kvalitet. Att bara ta bort begreppet information är dock inte tillräckligt då det framkom att elever tolkade begreppet ”vägledning” som ”studie- och yrkesvägledning”. För att minska skillnaden mellan hur påståendet är formulerat och hur det uppfattas valdes formuleringen ”studie- och yrkesvägledning” i stället för ”vägledning” som är ett bredare men även mer vagt begrepp. I likhet med påståendet ovan om hjälp valdes en liknande formulering, det vill säga, att eleverna får det som motsvarar deras behov.

Det sista påståendet i området, ”I min utbildning får jag kontakt med arbetslivet i form av t.ex. föreläsare, studiebesök eller praktik”, har uppfattats som problematisk. Det har framkommit att även elever på yrkesinriktade gymnasieprogram som har APL, och därmed omfattande kontakt med arbetslivet, har svarat lågt på påståendet. Det signalerar att det finns en skillnad i hur påståendet är formulerat och hur det tolkas av eleverna. Det har även bedömts att elevernas kontakt med arbetslivet går att följa upp på andra sätt.

Område: Helhetsomdöme

Befintlig enkät	Reviderad enkät
Jag kan rekommendera mitt gymnasieprogram till andra elever	
Jag kan rekommendera min skola till andra elever	

	Jag är nöjd med mitt gymnasieprogram
Jag är nöjd med min skola	Jag är nöjd med min skola

Det sista området i enkäten benämns fortfarande "Helhetsomdöme". Här har en prioritering genomförts, främst i syfte att enkäten inte är längre än nödvändigt.

Påståendet "Jag är nöjd med min skola" behöver finnas kvar eftersom det används som ett verktyg för jämförelser mellan olika förvaltningar. För kunna fånga upp att det kan finnas skillnader i nöjdhet mellan gymnasieprogram och gymnasieskola valdes att det skulle finnas ett påstående som kan användas för sådana jämförelser, vilket lyder "Jag är nöjd med mitt gymnasieprogram". Det kan förekomma att elever är mer nöjda med sitt program än med sin skola och vice versa. Därför anses det viktigt att båda nivåerna finns med.

Begreppet "rekommendera" har uppfattats som problematiskt då elever har uttryckt att det kan vara svårt att rekommendera både program och skola till andra då det är i hög utsträckning beroende av vad andra har för intresse och ambitioner. Därav valdes att påståendena med begreppet "rekommendera" tas bort och att påståenden med begreppet "nöjd" är kvar. Att ha både rekommendera och nöjd bedömdes som överflödigt givet ambitionen att hålla enkäten så kort som möjligt.

Svarsalternativ

Arbetsgruppen kommer att behålla en femgradig skala för svarsalternativen. Fördelen med ojämna svarssteg är att respondenten inte tvingas välja mellan ett positivt och ett negativ svar. Med för få skalsteg tvingas respondenten svara på något som inte riktigt stämmer. Origo group (leverantören av elevenkäten), framhåller även ett flertal argument för att använda en femgradig skala:

- Finns forskning som visar att 5-gradig är visuellt förståbar för respondenter
- Etablerad skala i samhället (betyg, recensioner tex)
- Historik behålls
- Eventuella måltal/indikatorer behålls
- Etablerad redovisning/användning av resultaten

Helhetsbild

Nedan följer en summering av de övergripande förändringar som arbetsgruppen tagit fram under arbetets gång.

En ny elevenkät är utformad. Fem enkätområden har blivit sex, detta för att bättre återspegla de nya författningarna som införts i skolväsendet sedan år 2010 och för att belysa kärnan i vad enkäten vill mäta – undervisningskvalitet, trygghet och lärande. 21

påståenden har blivit 20. En femgradig skala behålls för svarsalternativen. En ny tidplan har utarbetats, en ny elevenkät kommer att genomföras på hösten i år 3 i stället för på våren i år 2. Detta framför allt för att minska den enkätträngsel som skolorna upplever finns för elever i år 2 på vårterminen. Analysstöd av g har gjorts tillgängligt för alla kommuner och fristående huvudmän i och med den nya upphandlingen.